

Werner Reinhardt

Siegeni Egyetemi Könyvtár, Németország

Könyvtári konzorciumok a Német Szövetségi Köztársaságban*

Mi is az a könyvtári konzorcium? Megoldást jelent-e a folyóiratválságra, illetve az elektronikus folyóiratok beszerzésére és/vagy licencelésére? Mi a helyzet az adatbázisok terén? Megoldandó feladatok és fejlődési irányok.

Az NSZK tudományos könyvtárügyében¹ tükröződik az a hatáskör és önállóság, amelyet az NSZK-t képező 16 tartomány (lásd 1. ábra) az oktatás, a tudomány és a kultúra terén élvez.

1. ábra Az NSZK tartományai és fővárosaik

A nagy tudományos könyvtárak túlnyomó része valamelyik egyetem részét képezi, és így – mint

valamennyi felsőoktatási intézményt – az illetékes szövetségi tartomány finanszírozza (1. táblázat).

Mellettük kiemelkedő jelentőségű tudományos könyvtár a szövetségi köztársaság és a tartományok által közösen finanszírozott négy központi könyvtár², a berlini Staatsbibliothek-Preussischer Kulturbesitz és a müncheni Bayerische Staatsbibliothek. Jelentős támogatást nyújt az állománygyarapításhoz a speciális gyűjtőköri program (Sondersammelgebietsprogramm³) keretében a Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG), amelyet a kutatás élvonalának ellátására hívtak életre.

A múlt század 70-es éveiben egy sor katalogizálási szövetség alakult az NSZK-ban, amelyekhez az újraegyesülés után az „új” tartományok is csatlakoztak. Ma a következő egyesülések⁴ léteznek, amelyek már nem korlátozzák tevékenységüket kizárólag erre a szakmai területre:

1. Bajor könyvtári egyesülés (Bibliotheksverbund Bayern = BVB)
2. Bréma, Hamburg, Mecklenburg-Elő-Pomeránia, Alsó-Szászország, Szászország-Anhalt, Schleswig-Holstein és Thüringia közös könyvtári egyesülése (Gemeinsamer Bibliotheksverbund = GBV)
3. Hessen és Rajna-vidék-Pfalz egyes részei számára a hesseni könyvtári információs rendszer (Hessisches Bibliotheks-Informationssystem = HEBIS)
4. Berlin és Brandenburg számára a berlin-brandenburgi kooperációs könyvtári egyesülés (Kooperativer Bibliotheksverbund Berlin-Brandenburg [BVBB] = KOBV)

* A *Bollettino AIB* (Associazione Italiana Biblioteche, 40. köt. 4. sz. 2000.) számára készült cikk átdolgozott és naprakész állapotba hozott változata.

1. táblázat

Az NSZK egyetemeinek statisztikai adatai⁵

	Az egyetemek száma (rendszerint a tartomány finanszírozásában)	A hallgatók száma az 1998/99-es tanév téli félévében	Tudományos személyzet
Baden-Württemberg	12	113 000	24 650
Bajorország	12	151 000	23 360
Berlin	4	102 000	14 500
Brandenburg	3	20 000	2 480
Bréma	1	17 000	1 930
Hamburg	4	48 000	6 380
Hessen	6	107 000	13 830
Mecklenburg-Elő-Pomeránia	2	17 000	3 440
Alsó-Szászország	11	104 000	14 060
Észak-Rajna-Vesztfália	16	408 000	35 310
Rajna-vidék-Pfalz	6	56 000	7 070
Szár föld	1	17 000	3 080
Szászország	6	54 000	9 440
Szászország-Anhalt	2	20 000	4 590
Schleswig-Holstein	3	25 000	3 830
Thüringia	5	26 000	4 250
NSZK összesen	94	1 285 000	172 200

5. Észak-Rajna-Vesztfália és Rajna-vidék-Pfalz egyes részei számára az észak-rajna-vesztfáliai könyvtári egyesülés (Nordrhein-westfälischer Bibliotheksverbund beim HBZ)
6. Baden-Württemberg, Szászország és Rajna-vidék-Pfalz egyes részei számára a délnyugat-német könyvtári egyesülés (Südwestdeutscher Bibliotheksverbund) – (lásd 2. ábra).

Míg a 80-as évek közepéig a tudományos könyvtárak gyarapítási keretüket tekintve messzemenően elégedettek lehettek, időközben olyan helyzet állt elő, amely aggodalomra ad okot, és az irodalomellátás⁶ terén jelentős hiányokhoz vezetett. Mindezekelőtt a természet-, műszaki és orvostudományi folyóiratok rendkívüli áremelkedése a beszerzési keretek stagnálásával együtt, továbbá az új, drága (elektronikus) publikációs formák Németországban is – mint sok más országban és régióban – a könyvtári együttműködés új formáihoz vezettek.

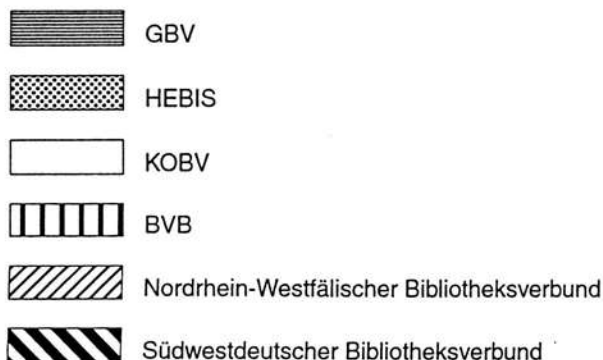
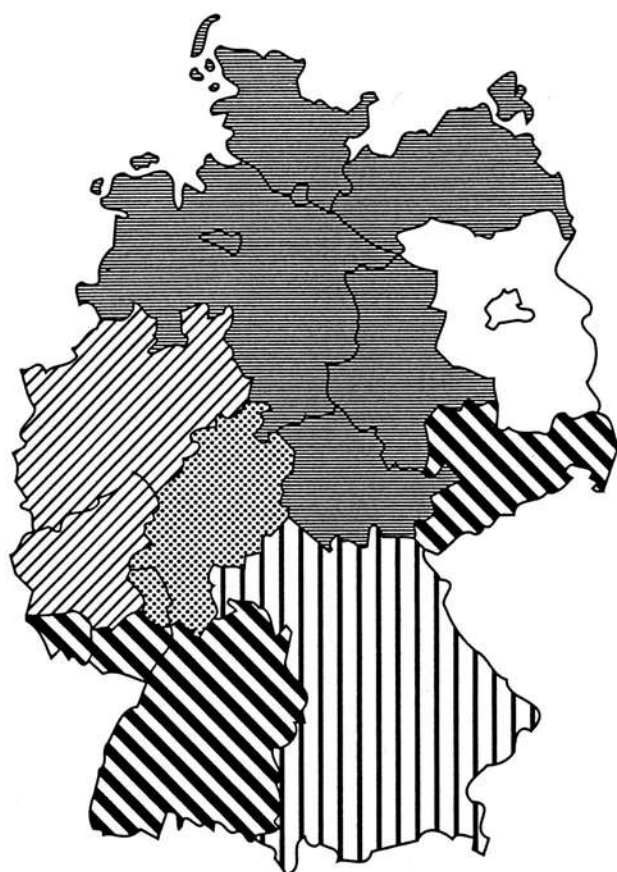
Konzorcium? Beszerzési közösség? Konzorcium!!

A konzorcium (jogi) fogalmának Németországban viszonylag szűk értelmezése van. A *Meyers neues Lexikon* 1993-as kiadása meghatározása⁷ szerint: „Bankok szövetkezése nagy tőzsde- és hitelügy-

letek közös lebonyolítására...”. Ugyanez a forrás a konzorciális ügyletről: „Közös ügylet, amelynek lebonyolítására több társ (Konsort) – többnyire bankok – egy konzorciumban fog össze. Okok konzorciumok alakítására: 1. az egyes társak tőkeerejének túlterhelése, 2. a kockázat megosztása, ...”.

Bár a könyvtárak esetében a kockázatot aligha lehet megosztani, joggal mondható, hogy a rendelkezésre álló tőkeerő nagyon is túlterhelt a kiadók árképzése (értsd: áremelése), a tudományos publikációk továbbra is féktelenül növekvő száma, de használóink elvárásai és kívánságai következtében. Így a beszerzési közösség fogalma jogilag korrektebb lehet. Mint sok más esetben, most is az angol-amerikai területről vettük át a fogalmat egy lényegesen tágabb jelentéssel (Partnership, association. Now more specifically an association of business, banking or manufacturing organizations⁸ = Partnerség, egyesülés. Mostanában különösen kereskedelmi, pénzügyi vagy termelői szervezetek egyesülése), s Németországban is úgy honosodott meg, mint amely könyvtárak közös akcióit írja le.

Ha egy pillantást vetünk az NSZK konzorciumaira, a szervezeti formák sokszínűségét vesszük észre⁹. Csak egy esetben, a Friedrich-Althoff-Konsortium

2. ábra Az NSZK könyvtári rendszerei

(Berlin-Brandenburg) esetében találunk jogi személyt, a megfelelő üzletlársi szerződéssel¹⁰. Más tartományokban beszerzési közösségek jöttek létre, amelyeket egy-egy könyvtár (pl. Baden-Württembergben) vagy központi intézmény (pl. Bajorországban a Bayerische Staatsbibliothek vagy a Hochschulbibliothekszentrum NRW Észak-Rajna-Vesztfáliában) képvisel külső felek előtt. Ritka kivételként – mint pl. a Beilstein-Crossfire adatbank használatára – az egész országra kiterjedő konzorcium jött létre, ami ebben a speciális esetben egy tudományos egyesület (Gesellschaft Deutsche Chemiker = GDCh) kezdeményezésére történt.

Elektronikus folyóiratok beszerzése–licencelése

A konzorciumok eredetét keresve – már amennyiben ez a fogalom a beszerzési közösségek helyére lépett –, az ember óhatatlanul a folyóiratválságra bukkan, amely már sok éve, újra meg újra meg erősítést nyer.

A münsteri Universitäts- und Landesbibliothek a német könyvtári statisztika¹¹ alapján megállapította, hogy a folyóirat-előfizetések egyedül Észak-Rajna-Vesztfáliában 1989 és 1998 között a korábbi kb. 95 000 példányról kb. 81 000 példányra, azaz 15%-kal csökkentek. Egyidejűleg a kiadások 63%-kal nőttek, 19,6 millió DEM-ről 31,9 millióra. Az észak-rajna-vesztfáliai egyetemi könyvtáraknak 1999-ben 2500 előfizetést közel négy millió DEM értékben kellett lemondaniuk.

Az ember hozzászólt, hogy „egy”, sőt „a” folyóiratválságról beszéljen – de valóban létezik ez? Közelebbről nézve ez inkább bizonyos tudomány-szakok válsága, amelyek másoknál jobban ráutaltak arra, hogy eredményeiket folyóiratcikkek formájában tegyék közzé¹². A folyóiratválság, amelyről évek óta és jelenleg újra intenzíven beszélnek, szorosan véve csak a tudományos-műszaki-orvosi területet érinti. Ám nem mutatták meg pl. a fizikusok – s már régen nem kizárólag a magas energia ágazatában –, hogy az információellátás másképpen is megoldható? A 60-as évek végén, a 70-esek elején találkoztak a könyvtárosok az ún. preprintekkel, egy sokak számára akkor új fogalommal. A később folyóiratokban újra felbukkanó információkat már korábban világszerte postán terjesztették. Ma elektronikus úton történik a terjesztés és az archiválás; sokak számára fogalom a Los Alamos-i e-print szerver¹³. A fizika sok területén érvényesül már ez az eljárás, ugyanígy egy sor matematikai és más területen is. Fejlesztések vannak folyamatban az USA-ban, hogy hasonló struktúrákat építsenek ki az élettudomány és az orvostudomány terén¹⁴.

A folyóiratválságtól oly erősen érintett szakoknak módot kell találniuk arra, hogy művelőik tudományos és szakmai jövője szempontjából ne legyen döntő lehetőség sokat és természetesen a tekintélyes (értsd: rendszerint drága) folyóiratokban publikálni. Az elektronikus archívumokban is be lehet vezetni a szakértői bírálati rendszert (peer-review), hogy megakadályozzák a bizonytalan vagy hamis eredmények terjesztését.

A nyomtatotról az elektronikus formára való átmenet során a folyóiratoktól sokszor vártak többletértékeket nemcsak közvetlenül a munkahelyről való hozzáférés tekintetében és talán a kínálat minőségét illetően is a multimédiás elemek bevonásával, hanem gyakran kapcsolódtak hozzájuk olyan várakozások, hogy jelentős megtakarításokat lehet elérni az előfizetési díjakban is. Ez utóbbi tévedésnek bizonyult¹⁵. Az elektronikus folyóiratok használatára kötött eddigi szerződésekből kiderül, hogy különböző összegű felárat kell fizetni ezért. A kiadók ár- és terjesztéspolitikai stratégiája arra irányul, hogy a nyomtatott formával elért bevételeket legalább szinten tartsák, ha már emelni nem is tudják őket¹⁶.

A folyóiratválságnak és az elektronikus kiadási formák kifejlődésének összetetalálkozása volt az, ami a könyvtárak oldalán konzorciumok kialakulásához vezetett¹⁷. Az első ilyenfajta szerződést 1997-ben kötötte nyolc észak-rajna-vesztfáliai egyetemi könyvtár az Elsevier kiadói csoporttal¹⁸, ez a szerződés több kritikai észrevételt váltott ki¹⁹. Jelenleg (2001 januárjában) a következő szerződések vannak érvényben Németországban:

Academic Press

Bajorország: szerződés 30 könyvtárral (kettő közülük Bajorországon kívüli), időtartam 1999–2002

Friedrich-Althoff-Konsortium: szerződés 8 könyvtárral, időtartam 1997–2001

Hessen: szerződés 12 könyvtárral, időtartam 2000–2001

Észak-Rajna-Vesztfália: szerződés 13 könyvtárral (kettő közülük Észak-Rajna-Vesztfálián kívüli), időtartam 2001

Elsevier

Bajorország: szerződés 28 könyvtárral, időtartam 2001–2003

Friedrich-Althoff-Konsortium: szerződés 9 könyvtárral, időtartam 1999–2001

Hessen: szerződés 12 könyvtárral, időtartam 2000–2002

Észak-Rajna-Vesztfália: szerződés 27 könyvtárral, időtartam 1997–2000 (folytak a 2001-re vonatkozó tárgyalások)

Kluwer

Friedrich-Althoff-Konsortium: szerződés 13 könyvtárral (közülük 5 nem berlini/brandenburgi), időtartam 2000–2001

Hessen: szerződés 13 könyvtárral (közülük egy nem hesseni), időtartam 2000–2001

Észak-Rajna-Vesztfália: szerződés 27 könyvtárral, időtartam 2000–2001

Springer

Friedrich-Althoff-Konsortium: szerződés 8 könyvtárral, időtartam 1998–2000

Hessen: szerződés 12 könyvtárral, időtartam 1999–2001

Észak-Rajna-Vesztfália: szerződés 27 könyvtárral, időtartam 1998–2001

Rajna-vidék-Pfalz: szerződés 15 könyvtárral, időtartam 2000 (tárgyalások folynak 2001-re)

Szászország: szerződés 9 könyvtárral, időtartam 2000–2001

Vannak érvényes szerződések az American Chemical Societyvel, az IOPP-val és más kiadókkal. Míg az Academic Press-szel és a Kluwerrel kötött szerződések felölelik a kiadók teljes kínálatát, a Springerrel és az Elsevierrel kötött szerződések meglehetősen eltérőek egymástól. A teljes címanyag jelenleg csak Észak-Rajna-Vesztfáliában szerepel a kínálatban, a többi tartományban rendszerint ún. „cross access” érvényesül: a kínálat csak azokat a címeket tartalmazza, amelyeknek nyomtatott formája legalább egy helyen megtalálható az adott konzorciumban. Az ún. „Transactional Allowance” keretében azonban (néhány Elsevier-szerződésben) ezekhez a címekhez is hozzá lehet férni. Hessen és Észak-Rajna-Vesztfália az Elsevier-adatokat saját szervereken bocsátja rendelkezésre (Science Direct on Site), míg a többi helyen a kiadói szerverre hagyatkoznak.

Bibliográfiai és tényadatbázisok beszerzése-licencelése

Ezen a területen Észak-Rajna-Vesztfália rendelkezik a legtöbb tapasztalattal. Már 1994 végén – jóval előbb, mielőtt a konzorcium fogalma bevonult volna a német könyvtárosi szóhasználatba – az Észak-Rajna-Vesztfáliai Könyvtárak Egyesülésében az egyetemi könyvtárak munkaközössége úgy döntött, hogy bizonyos feltételek²⁰ mellett igyekezni fog közös beszerzéssel és központosított tárgyalásokkal kedvezményeket elérni CD-ROM-os adatbázisok vásárlásánál. Minthogy ezeket az adatbázisokat a rákövetkező években mindig közvetlenül a helyszínen, a lokális CD-ROM-hálózatokban tették hozzáférhetővé, az adatátviteli technika fejlődése következtében a Digitale Bibliothek NRW²¹ keretében végre lehetett hajtani a központi tárolásra való áttérést. 2000 óta az NRW Felsőoktatási Könyvtári Központ felelős az NRW Digitális Könyvtár tartalmi fejlesztéséért, s ezzel együtt a különféle adatbázisok eladóival folytatott tárgyalá-

sokért egyebek között szöveggyűjtemények, multimédiás tankönyvek stb. beszerzésére.

Időközben majd minden tartományban, sőt a tartományi határokon túlmenően is konzorciumokat alakítottak ezen a területen. A finanszírozási megoldások nagyon is eltérőek: az egyik helyen a kezdeti fázisban valamennyi költséget az illetékes minisztérium központi keretből fedezi (ilyen program indult Baden-Württembergben és Hessenben), a másik helyen központilag csak részfinanszírozás történik (így Észak-Rajna-Vesztfáliában 2000-ben számos adatbank beszerzését 70%-kal támogatják), más régiókban viszont a részt vevő könyvtárak kénytelenek minden kiadást saját forrásaikból fedezni.

Tekintsük át a kiválasztott adatbankokat:

ABI Inform (Bell and Howell)

Baden-Württemberg: szerződés 7 könyvtárral (ABI Inform Global Image vagy ABI Inform Research)

Bajorország: szerződés 8 könyvtárral (ABI Inform Global Image vagy ABI Inform Research)

Hessen: szerződés 3 könyvtárral (ABI Inform Research)

Észak-Rajna-Vesztfália: szerződés 20 könyvtárral (ABI Inform Global Image vagy ABI Inform Research)

INSPEC

Baden-Württemberg: szerződés 7 könyvtárral (egy szerződés keretében különféle adatbázisok használatára a FIZ Karlsruhe révén)

Friedrich-Althoff-Konsortium: szerződés 6 könyvtárral

GBV: szerződés 3 könyvtárral

Hessen: szerződés 6 könyvtárral (egy szerződés keretében különféle adatbázisok használatára a FIZ Karlsruhe révén)

Észak-Rajna-Vesztfália: szerződés 17 könyvtárral

Szászország: szerződés 9 könyvtárral (egy szerződés keretében különféle adatbázisok használatára a FIZ Karlsruhe révén)

MLA International Bibliography (Modern Language Association of America)

Baden-Württemberg: szerződés 9 könyvtárral

Bajorország: szerződés 9 könyvtárral

GBV: szerződés 2 könyvtárral

Észak-Rajna-Vesztfália: szerződés 14 könyvtárral

Web of Science (Institute for Scientific Information)

Baden-Württemberg: szerződés 4 könyvtárral (tartalom: SCI)

Bajorország: szerződés 6 könyvtárral (tartalom: SCI és Current Contents Connect)

Friedrich-Althoff-Konsortium: szerződés 27

könyvtárral egy nyitott konzorciumban Berlin, Brandenburg, Bréma, Hamburg, Hessen, Mecklenburg-Elő-Pomeránia, Szászország, Szászország-Anhalt és Thüringia számára (tartalom: SCI, SSCI, AHCI, Current Contents Connect), időtartam 2000–2002

Alsó-Szászország: szerződés 15 könyvtárral

Észak-Rajna-Vesztfália: szerződés 15 könyvtárral (tartalom SCI, SSCI és 2001-től AHCI)

WISO (German Business Information)

Baden-Württemberg: tartományi szerződés minden egyetemi és szakfőiskolai könyvtár számára

Bajorország: szerződés 21 könyvtárral

Hessen: szerződés 12 könyvtárral

Észak-Rajna-Vesztfália: szerződés 24 könyvtárral

Szászország: szerződés 9 könyvtárral

Emellett egy sor megállapodás létezik a német szakmai információs központokkal (FIZ Karlsruhe, FIZ Technik, JURIS) a mindenkor adatbázis-kínálat online használatára.

Német, osztrák és svájci konzorciumok munkaközössége

(German–Austrian–Swiss Consortia Organisation = GASCO)

Németország tudományos területen működő konzorciumainak képviselői 2000. január 24-én a Bayerische Staatsbibliothekben találkoztak, és megalapították a konzorciumok munkaközösségét²², amelyben aztán osztrák és svájci kollégák, valamint francia és holland vendégek is részt vesznek.

A GASCO keretében a folyamatban lévő tárgyalásokról kicserélt információk és megállapodások mellett egyesíteni lehet a hatóköröket, és közös stratégiákat lehet kialakítani az egyes eladókkal szemben. Egy pragmatikus eljárásmodban az országhatárokon túlmenő szerződésekhez is utat kell találni, jelenleg azonban abból kell kiindulni, hogy (egyelőre) nincsenek meg a feltételei a nemzeti fellépésnek – eltekintve a szakmai orientáltságú konzorciumoktól. A munkaközösség azokra a helyzetelemzésekre támaszkodik, amelyeket pl. a LIBER²³ és az ICOLC²⁴ állított össze.

Problémák és célok

Néhány eladó még nem a könyvtárak szája íze szerint oldotta meg a használati statisztikát. Mini-

mális elvárás a folyóiratok terén, hogy a statisztikai kimutatásokban az egyes felsőoktatási intézmények használati adatai elkülönüljenek egymástól, és havonta, de legalább negyedévente folyóiratcikkek szerinti bontásban álljanak rendelkezésre. Ha ez egyelőre csak a teljes cikkek letöltésére vonatkozóan lehetséges, a jövőben mindenképpen szükség lesz azt is számszerűen nyilvántartani, hányszor vettek igénybe tartalomjegyzékeket és kivonatokat. Ma még minden kiadó és adatbázisgazda a jelenlegi előfizetési összegeket (nyomtatott példányok előfizetése a folyóiratoknál, egyes beszerzések az adatbázisoknál) veszi alapul egy konzorciumnak felszámított költségeknél. Itt sürgetően szükséges teljesen új modelleket kidolgozni, amelyek előreláthatólag demográfiai elemeket is fognak tartalmazni.

Minden német konzorcium arra törekszik, hogy a jövőben a szerződések alapját ne a kiadók teljes folyóirat-kínálata képezze. Olyan megállapodásokra van szükség, amelyekben csak a – konzorciumonként eltérő – magfolyóiratok állnak teljes egészükben a részt vevő könyvtárak rendelkezésére, a többi címhez pedig pay-per-view (használat utáni fizetés) alapon engedik meg a hozzáférést. Ez kiutat jelenthet talán a folyóiratvásárlásból is. Az első ilyesfajta ajánlatot a Springer-Verlag tette 2000-ben az észak-rajna-vesztfáliai könyvtáraknak. A jelenlegi használati adatok alapján végzett kalkuláció szerint azonban kiderült, hogy egy „hagyományos” szerződés előnyösebb megállapodást jelent ennek a konzorciumnak.

Nincs még megoldva a tartós archiválás kérdése, s ezzel összefüggésben a huzamos hozzáférés. Az első idevágó, bár eltérő kezdemények az Elsevier-nél és a Springernél mutatkoznak, de más kiadók-nál is. Nagy-Britanniához és Ausztriához hasonlóan a német könyvtárak számára is problémát jelent az elektronikus médiumok adóztatása. Egy tisztán elektronikus termék adótétele (Mehrwertsteuersatz) 16%, míg a nyomtatott verzióért csak 7%-ot számolnak fel. Politikai szinten kell lépéseket tenni az adóztatásban mutatózó kiegyensúlyozatlanság felszámolása érdekében.

Jegyzetek

- ¹ Mivel itt a leglényegesebb kérdéseknek csak egy igen rövid összefoglalására van hely, további információ: Das Bibliothekswesen der Bundesrepublik Deutschland: ein Handbuch. Von Engelbert Plafmann und Jürgen Seefeldt. 3., völlig Neubearb. Aufl. des von Gisela von Busse und Horst Ernestus

- begründeten Werkes. Wiesbaden: Harrassowitz, 1999.
ISBN 3-477-03706-7
- ² Deutsche Zentralbibliothek für Medizin, Köln
Deutsche Zentralbibliothek für Landbauwissenschaft, Bonn
Universitätsbibliothek und Technische Informationsbibliothek, Hannover
Bibliothek des Instituts für Weltwirtschaft an der Universität Kiel und Deutsche Zentralbibliothek der Wirtschaftswissenschaften, Kiel
- ³ A gyűjtési súlypontok tartományi határokon túlnyúló, új elosztási terve a Deutsche Forschungsgemeinschaft által támogatott szakirodalmi ellátási rendszerben: <http://webis.sub.uni-hamburg.de/ssg/text/ssgliste2.html>
- ⁴ GRIEBEL, Rolf-TSCHARNTKE, Ulrike: Etatsituation der wissenschaftlichen Bibliotheken 1997/98. = ZfBB, 45. köt. 1998. p. 604–631.
- ⁵ Vö. Statistisches Jahrbuch für die Bundesrepublik Deutschland 2000.
- ⁶ A hálózati rendszerek munkaközössége. Tagok és címek a 2000. júliusi állapot szerint: http://www.dbi-berlin.de/dbi_koo/vsekr/vsadres/adress01.htm
- ⁷ Meyers neues Lexikon. Mannheim, 1993.
- ⁸ Oxford English Dictionary. 2nd ed. CD-ROM-kiadás.
- ⁹ A németországi konzorciumok áttekintéséhez lásd REINHARDT, Werner: Konsortialverträge: Ein Weg zur digitalen Bibliothek. = Bibliotheksdienst, 32. köt. 1998. p. 887–895. http://www.dbi-berlin.de/dbi_pub/bd_art/98_05_08.htm
REINHARDT, Werner: Konsortialverträge: Neue Tendenzen? = Bibliotheksdienst, 33. köt. 1999. p. 2088–2093. http://www.dbi-berlin.de/dbi_pub/bd_art/bd_99/99_12_07.htm
- ¹⁰ Konsortialvertrag für wissenschaftliche Bibliotheken und Einrichtungen aus Berlin/Brandenburg zum Bezug von Zeitschriften und anderen elektronischen Medien. Berlin, 1998. febr. 6. (Unveröffentlicht)
- ¹¹ Deutsche Bibliotheksstatistik – Berichtsjahr 1998, Berlin 1999.
- ¹² A folyóiratok terén mutatózó fejlődés humoros bemutatását lásd BUCKHOLTZ, Alison: Electronic genesis: E-journals in the sciences. <http://www.arl.org/sparc/core/index.asp?page=f23>
<http://xxx.lanl.gov/>
- ¹³ Vö. pl. DAY, Michael: The scholarly journal in transition and the PubMed Central proposal. = Ariadne, 21. köt. 1999. szept. 20. <http://www.ariadne.ac.uk/issue21/pubmed/>
További információ: <http://www.nih.gov/welcome/director/pubmedcentral/pubmedcentral.htm>
- ¹⁵ „Azt is meg kell azonban állapítani, hogy az elektronikus folyóiratokhoz való hozzáférés biztosítása további anyagi igényt támaszt még akkor is, ha a konzorciális szerződések megkötésekor kompromisszumos megoldásokra jutnak, amelyekben a könyvtárak is érvényesülnek.” Griebel-Tscharntke, Anm. 4.

- ¹⁶ Erre az egyik legfrissebb példa az a szerződés, amelyet a holland egyetemi könyvtárak 2000 júniusában kötöttek az Elsevierrel. Nemcsak a vásárlás összegét garantálják öt évre, sajnos még évi 5%-os áremelkedést is elfogadtak. Kérdéses, hogy a kiadó ellentételezése (ez időszak alatt *minden* Elsevier-folyóiratot *minden* részt vevő könyvtár rendelkezésére bocsát) indokolja-e.
- ¹⁷ Biztosan kétségbe vonható, hogy a folyóiratok alapproblémája konzorcionális szerződésekkel megoldható lenne. Az ilyen szerződéseknek csak egy átmeneti időszakra van értelmük. A jövő az egyes cikkek/információk „eladásáé”; ennek gazdasági modellje (pay-per-view) még hiányzik.
- ¹⁸ NIGGEMANN, Elisabeth-REINHARDT, Werner: 1000 Zeitschriften im Volltext verfügbar: NRW-Bibliotheken und Elsevier. = Bibliotheksdienst, 31. köt. 1997. p. 2147–2150. http://www.dbi-berlin.de/dbi_pub/bd_art/97_11_05.htm
- ¹⁹ Vö. pl. RUSCH-FEJA, Diann: E-Journals in Germany: efforts, collections and organization. = Serials, 12. köt. 1999. p. 235–253.
- ²⁰ Legalább öt részt vevő könyvtár, a legkisebb éves előfizetési költség 1500 DEM. Fontosabb adatokat l. a weboldalon „Laufend gehaltene CD-ROM-Ausgaben in NRW”: <http://www.hbz-nrw.de/hbz/set.html>
- ²¹ Digitale Bibliothek NRW: <http://www2.digibib-nrw.de/>
- ²² GRIEBEL, Rolf-REINHARDT, Werner: Gründung der Arbeitsgemeinschaft Konsortien. = Bibliotheksdienst, 34. köt. 5. sz. 2000. p. 799–803. http://www.dbi-berlin.de/dbi_pub/bd_art/bd_2000/00_05_08.htm
- ²³ LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche): Grundsätze für den Abschluss von Bibliothekslizenzen für elektronische Zeitschriften: Richtlinien und Checkliste für Bibliotheken. = Bibliotheksdienst, 33. köt. 1999. p. 1925–1930. http://www.dbi-berlin.de/dbi_pub/bd_art/bd_99/99_11_10.htm
- ²⁴ International Coalition of Library Consortia (ICOLC): Statement of current perspective and preferred practices for the selection and purchase of electronic information: <http://www.library.yale.edu/consortia/statement.html>.

Beérkezett: 2001. I. 22-én. Fordította: Papp István

Rendezvénynaptár

SLA 92. konferenciája

San Antonio, Texas, USA, 2001. június 9–14.
Szervező: Special Libraries Association
Tel.: +1 404 584 7458 • Fax: +1 404 584 0658
E-mail: sla@sla.org
URL: www.sla.org

ICCC/IFIP 5. Nemzetközi konferencia az elektronikus publikálásról

Canterbury (Nagy-Britannia), 2001. július 5–7.
Szervező: Arved C. Huebler
Institute for Print and Media Technology
at Technical University
Chemnitz, Németország
Tel.: 49 371 531 8091 • Fax: 49 371 531 3780
E-mail: arved.huebler@mbv.tu-chemnitz.de
elpub2001@tu-chemnitz.de
URL: <http://www.tu-chemnitz.de/pm/elpub2001>

A változó világ kihívásai. Global Change Open Science Conference

Amsterdam (Hollandia), 2001. július 10–13.
Szervező: Open Science Conference Secretariat
CONGREX HOLLAND BV
P.O. Box 302
1000 AH Amsterdam
The Netherlands
URL: <http://www.sciconf.igbp.kva.se>

6. nemzetközi nyári iskola a digitális könyvtárról

1. kurzus: A változás kezelése
Tilburg (Hollandia), 2001. július 30–augusztus 3.
2. kurzus: A digitális könyvtár és az oktatás változó világa
Tilburg (Hollandia), 2001. augusztus 5–10.
3. kurzus: Elektronikus kiadás: A könyvtárak mint vásárlók, közreműködők vagy előállítók
Firenze (Olaszország), 2001. október 7–12.
Szervező: Ticer B.V.
Mrs. Jola Prinsen
P. O. Box 4191
5004 JD Tilburg
The Netherlands
Tel.: 31 13 4668310 • Fax: 31 13 4668383
E-mail: ticer@kub.nl, jola.prinsen@kub.nl
URL: <http://www.ticer.nl>